

3. VYJÍŽDKA ŽÁKŮ, STUDENTŮ A UČŇŮ DO ŠKOL

3.1 Vývoj počtu vyjíždějících do škol

V Jihomoravském kraji žilo v roce 2001 k datu sčítání 1 127 718 obyvatel. Z tohoto počtu bylo 198 183 žáků, studentů a učňů a dále zde bylo 3 121 pracujících studentů. Pro potřeby hodnocení vyjížďky do škol byl tedy výchozím stavem počet 201 304 žáků, studentů a učňů, což bylo 17,9% z celkového počtu obyvatel kraje. Z počtu vyjíždějících do škol jich 196 565 vyjíždělo mimo adresu svého bydliště. Do školy se tak pěšky či dopravními prostředky přemísťovalo 97,6% těchto osob. Z uvedeného vyplývá, že celkem 4 739 osob, což je 2,4% z počtu žáků a studentů, uvedlo místo sídla školy shodné s místem bydliště (zřejmě šlo o děti vyučované doma, případně bydlící v budově školy a nebo bydlící v ústavních zařízeních, kde je i škola). Z okresů Jihomoravského kraje je nejvyšší procento vyjíždějících do škol v okrese Znojmo – 98,5% a v okrese Hodonín – 98,4% žáků a studentů, zároveň jsou v těchto okresech nejmenší podíly těch, kteří mají adresu školy shodnou s místem bydliště.

Z osob vyjíždějících do škol mimo bydliště celkem 2 336 osob, tj. 1,2% z vyjíždějících, blíže neurčilo sídlo školy. Největší skupinu tvořily osoby, které při cestě do školy neopouštěly obec svého bydliště - 124 501 osob představovalo 63,3% celku. Školu mimo obec svého bydliště navštěvovalo 69 728 osob, což bylo 35,5% vyjíždějících do škol. Vzájemný poměr počtu osob učících se ve škole v obci bydliště anebo mimo obec bydliště v kraji však významně ovlivňuje okres Brno-město. V Brně bydlelo a zároveň zde navštěvovalo školu 59 395 osob, což bylo 47,7% krajského počtu vyjíždějících do škol v obci. V Brně-městě tak 93,1% žáků a studentů chodilo do školy v rámci obce a pouze 5,2% z nich vyjíždělo za školou mimo obec. V ostatních okresech byly tyto poměry vyrovnanější. Podíl vyjíždějících do škol v obci se pohyboval od 41,2% v okrese Brno-venkov po 54,5% v okrese Hodonín, podíl vyjíždějících do školy mimo obec kolísal od 44,6% v okrese Hodonín po 58,0% opět v okrese Brno-venkov.

Tab. 3.1.1 Základní ukazatele dojížďky do škol v letech 1991 a 2001

Kraj, okres		Vyjíždějící z obce				Dojíždějící do obce			
		celkem	v tom (v %)			celkem ²⁾	v tom (v %)		
			do jiných obcí okresu	do jiných okresů kraje	do jiných krajů a do zahraničí ¹⁾		z jiných obcí okresu	z jiných okresů kraje	z jiných krajů
Kraj celkem	1991	70 007	52,1	31,9	16,0	83 649	43,6	26,7	29,7
	2001	69 728	54,0	31,7	14,3	84 989	44,3	26,0	29,7
Blansko	1991	9 692	61,4	28,1	10,5	8 113	73,3	11,8	14,9
	2001	9 785	62,7	26,2	11,1	7 587	80,9	6,8	12,3
Brno-město	1991	3 451	-	52,0	48,0	33 567	-	47,1	52,9
	2001	3 299	-	42,9	57,1	38 059	-	45,1	54,9
Brno-venkov	1991	15 315	41,2	53,2	5,6	9 024	69,8	20,6	9,6
	2001	15 627	40,2	55,1	4,7	8 623	72,9	18,2	8,9
Břeclav	1991	10 758	53,1	36,4	10,5	7 908	72,2	16,4	11,4
	2001	9 918	56,9	32,6	10,5	7 054	80,0	15,0	5,0
Hodonín	1991	12 431	59,6	18,6	21,7	9 847	75,3	7,5	17,3
	2001	12 937	59,8	19,1	21,1	9 181	84,3	7,6	8,1
Vyškov	1991	8 040	56,6	19,1	24,3	7 175	63,4	12,8	23,8
	2001	7 808	60,6	28,6	10,7	6 547	72,3	10,2	17,5
Znojmo	1991	10 320	63,4	18,7	17,9	8 015	81,7	10,0	8,3
	2001	10 354	68,7	15,4	15,9	7 938	89,6	5,8	4,6

¹⁾ v roce 1991 včetně vyjíždějících na Slovensko

²⁾ v roce 1991 bez dojíždějících ze Slovenska

Bylo již uvedeno, že v roce 2001 vyjíždělo do škol z obce svého bydliště 69 728 osob. Podle prostorového typu vyjížďky z tohoto počtu osob vyjíždělo v rámci svého okresu 37 653 osob, do jiného okresu kraje 22 123 osob, do jiného kraje pak 8 998 osob a do zahraničí 954 osob. Nejvyšší byl tedy podíl vyjíždějících v rámci okresu, činil 54,0%, proti roku 1991 byl o 1,9 bodu vyšší. Následoval podíl vyjíždějících do jiného okresu kraje – 31,7% bylo o 0,2 bodu více, než v roce 1991. Podíl vyjíždějících do jiných krajů činil 12,9% a byl o 1,5 bodu nižší proti roku 1991. Podíl vyjíždějících do zahraničí představoval 1,4% a byl proti

předcházejícímu sčítání o 0,2 bodu nižší. Z uvedeného vyplývá, že převažující většina vyjíždky z obce do škol v roce 2001, a to 98,6%, se odehrává uvnitř republiky.

Strukturu zastoupení jednotlivých prostorových typů vyjíždky a dojíždky do škol a jejich vývoj v okresech Jihomoravského kraje názorně ukazuje tabulka 3.1.1. Z 84 989 žáků a studentů, kteří v roce 2001 dojížděli do škol v Jihomoravském kraji, bylo 44,3% z jiných obcí okresu, 26,0% mělo bydliště v jiném okrese kraje a 29,7% dojíždělo z jiných krajů. Procentuální zastoupení těchto skupin se proti roku 1991 takřka nezměnilo. Cílovým okresem dojíždky do škol je především okres Brno-město, 38 059 žáků a studentů, kteří sem v roce 2001 dojížděli do školy, představovalo 44,8% z dojíždějících celkem.

Srovnatelnost údajů o počtu vyjíždějících do škol zjištěnými v jednotlivých sčítáních ovlivňují zejména změny v počtu obcí (uvedeno v kapitole 2.1). Mimo to hraje roli počet osob ve věku vzdělávání a počet a struktura vzdělávacích zařízení. Ve srovnání s rokem 1991 byl rok 2001 záporně ovlivněn poklesem počtu osob daného věku, kladný vliv měl rozvoj vyšších stupňů vzdělávání a oběma směry působil vznik či zánik škol. V roce 1991 počet dětí, žáků, studentů a učňů (snížený o osoby ve věku 0 až 5 roků) dosáhl stavu 224 375 osob, v roce 2001 bylo v kraji 201 304 žáků a studentů, což bylo o 23 071 osob, tj. o 10,3% méně, než v roce 1991. Absolutní počty vyjíždějících z obce do škol se tak významně nezměnily, snížení o 279 osob znamenalo pokles o 0,4%. Počty dojíždějících do škol vzrostly v roce 2001 o 1 340 osob, což představovalo nárůst o 1,6%.

V roce 2001 se proti roku 1991 počty vyjíždějících do škol zvýšily ve čtyřech okresech kraje – Blansko, Brno-venkov, Hodonín a Znojmo – nejvyšší nárůst v absolutním i relativním vyjádření byl v okrese Hodonín, když zvýšení vyjíždky o 506 osob znamenalo nárůst o 4,1%. Snížení počtu vyjíždějících do škol bylo zaznamenáno ve zbývajících třech okresech – Brno-město, Břeclav a Vyškov, nejznatelnější byl rozdíl v okrese Břeclav – snížení vyjíždky o 840 osob představovalo pokles o 7,8%.

Naproti tomu počty dojíždějících do škol se v roce 2001 proti roku 1991 zvýšily pouze v okrese Brno-město, když zvýšení dojíždky o 4 492 osob znamenalo nárůst o 13,4%. Ve zbývajících 6 okresech se počet dojíždějících do škol v mezidobí snížil, nejvíce pak v okrese Břeclav, kde snížení počtu o 854 osob představovalo pokles o 10,8%.

Tab. 3.1.2 Meziokresní dojíždka do škol v kraji v letech 1991 a 2001

Kraj, okres	Dojíždějící celkem	v tom okres dojíždky						
		Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Kraj celkem	1991	22 367	958	15 805	1 855	1 293	735	921
	2001	22 123	515	17 154	1 572	1 059	695	460
v tom okres vyjíždky:								
Blansko	1991	2 723	x	2 185	242	69	21	190
	2001	2 560	x	2 267	163	8	24	90
Brno-město	1991	1 796	255	x	920	272	77	221
	2001	1 415	180	x	863	116	44	148
Brno-venkov	1991	8 153	154	7 437	x	262	25	138
	2001	8 606	169	7 937	x	211	29	74
Břeclav	1991	3 915	192	2 274	324	x	509	116
	2001	3 236	26	2 312	197	x	463	61
Hodonín	1991	2 316	98	1 410	73	451	x	196
	2001	2 472	19	1 531	129	510	x	262
Vyškov	1991	1 539	203	1 052	128	61	87	x
	2001	2 236	106	1 838	150	22	116	x
Znojmo	1991	1 925	56	1 447	168	178	16	60
	2001	1 598	15	1 269	70	192	19	33

Situaci v meziokresní dojíždce do škol v kraji ukazuje tabulka 3.1.2, která zároveň dokládá výsadní postavení okresu Brno-město. Mezi okresy v kraji v roce 2001 dojíždělo do škol 22 123 osob, což bylo o 244 osob, tj. o 1,1% méně, než v roce 1991. Do okresu Brno-město směřovalo v roce 2001 celkem 17 154 žáků a studentů, což bylo 77,5% všech dojíždějících z okresů kraje. Některé okresy mezi sebou měly v roce 2001 takřka zanedbatelnou bilanci dojíždky do škol, například z okresu Blansko dojíždělo pouze 8 osob do okresu Břeclav, stejně jako do okresu Znojmo a z okresu Vyškov dokonce jen 4 osoby do okresu Znojmo.